

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดศรีสะเกษ เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดศรีสะเกษ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) สำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร และหัวหน้าฝ่ายวิชาการต่อการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดศรีสะเกษ 2) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์และสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดศรีสะเกษ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดศรีสะเกษ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 924 คน และหัวหน้างานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 924 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหาร จำนวน 285 คน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 285 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์โรงเรียนสังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดศรีสะเกษ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์โรงเรียนสังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา รวมทั้งหมด 60 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 12 ข้อ สัมภาษณ์ผู้บริหาร จำนวน 10 คน และข้อเสนอแนะในการอภิปรายของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษากิจการการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายในจังหวัดศรีสะเกษ ภายใต้กรอบการบริหารงาน 12 ด้าน กลุ่มตัวอย่างประกอบไปด้วยผู้บริหารและหัวหน้าฝ่ายวิชาการ สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีการจำแนกตามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ตำแหน่ง เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน สามารถนำมาสู่การสรุปผล คือ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก มีค่า 4.41 ได้แก่ ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน (ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง) มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มตัวอย่างที่ระดับการศึกษาต่างกัน (ระหว่างต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี) มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. องค์ประกอบของการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบแรก ด้านการพัฒนากิจกรรมตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ จะต้องมีการดำเนินการ 4 อย่าง ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหาตามขอบข่ายงานวิชาการของแหล่งการเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา การหาแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารงานวิชาการที่สอดคล้องกับวิถีชุมชน การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม และการสร้างกิจกรรมส่งเสริมวิชาการภายในและภายนอกให้ชุมชน เช่น ศาลาส่งเสริมการอ่านหนังสือ ห้องสมุดชุมชน องค์ประกอบที่สอง ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ จะต้องมีการดำเนินงานวิชาการที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมการใช้วิทยากรและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อเป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ และส่งเสริมการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเช่นการร่วมกันบริจาคทรัพย์ สื้อหรือวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ องค์ประกอบด้านที่สามเป็นองค์ประกอบด้านการวัดผลแบบดุลยภาพ ประกอบไปด้วยสี่มุมมอง ได้แก่ มุมมองด้านการเงินการลงทุนในการสนับสนุนและส่งเสริมงานวิชาการ มุมมองด้านการบริหาร

ภายในองค์กรในการส่งเสริมงานวิชาการ มุมมองด้านการเรียนรู้และพัฒนางานวิชาการ และมุมมองด้านพึงพอใจในการจัดกิจกรรมงานวิชาการลูกค้า ได้แก่ นักเรียน และผู้ปกครอง

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า การมีส่วนร่วมโดยการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา จะส่งผลทำให้การบริหารงานวิชาการเปลี่ยนไปจากเดิม ส่งผลด้านดีทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาวิชาการ การพัฒนาครูและบุคลากร รวมทั้งการพัฒนาให้นักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นักเรียนและผู้ปกครองพึงพอใจในกิจกรรมการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้การสนับสนุนกิจกรรมทางวิชาการ ทำให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้

เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการบริหารวิชาการเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดศรีสะเกษ ที่จะนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้น ขึ้นอยู่กับสองเงื่อนไข เงื่อนไขแรก คือ เงื่อนไขภายใน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ทัศนคติ มีภาวะความเป็นผู้นำ พร้อมทั้งจะทำให้โรงเรียนมีการบริหารจัดการและกำกับติดตามการบริหารงานวิชาการ บุคลากรครูมีความรู้ ความเข้าใจ มีค่านิยมและศรัทธาการดำเนินงานกิจกรรมวิชาการ นำรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อส่งเสริมงานวิชาการไปใช้บริหารงานตามขอบข่ายภาระงานวิชาการของโรงเรียน การประสานความร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง องค์กรท้องถิ่น เงื่อนไขที่สอง เป็นเงื่อนไขภายนอก คือ การสนับสนุนและความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชนและหน่วยงานต้นสังกัด ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องทราบและให้ความร่วมมือทั้งด้านการให้บริการ การร่วมกิจกรรมวิชาการของชุมชนในการส่งเสริมกิจกรรมวิชาการและกิจกรรมเสริมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ ทำให้โรงเรียน ผู้บริหาร คณะครู ได้รับการยอมรับศรัทธา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการสนับสนุนโรงเรียนในด้านต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จโดยโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้สามารถนำผลมาสู่การอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผู้บริหารและหัวหน้าฝ่ายวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณารายด้านทั้งหมด 12 ด้าน จะพบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อิง ($\bar{X} = 4.41$) ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X} = 4.37$) และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.37$) ซึ่งมีระดับการปฏิบัติในระดับมาก

ทุกด้าน ผลของการวิจัยที่ปรากฏเช่นนี้ มาจากเหตุผลที่ว่า โรงเรียนสังกัดสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการบริหารงานวิชาการภายในขอบเขตเดียวกัน ดังนั้น จากกรอบของการบริหารงานที่ไม่แตกต่างกันจึงส่งผลให้สภาพการปฏิบัติงานในทุกด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 1 ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยสูงเป็นอันดับ 2 เท่ากัน เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นด้านที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานด้านวิชาการ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา จัดให้มีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สนองเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545) และสถานศึกษาต้องการจัดการศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้มีการศึกษาไว้ก่อนหน้านี้ เช่น

ฉลาด นิลพงษ์ (2547: บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษา การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 จำแนกตามประเภทการทำงาน ลักษณะของสถานศึกษา และขนาดสถานศึกษา โดยผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีการปฏิบัติด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ด้านวัสดุประกอบหลักสูตร และการสื่อการเรียนการสอน ด้านห้องสมุด และด้านการประชุมทางวิชาการ ในระดับมาก

2. คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่มีประสพการณ์ทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่อยู่ในลักษณะสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ในสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ผลการวิจัยในครั้งนี้อย่างสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรรณิกา เนียมชัยภูมิ (2551: บทคัดย่อ) ที่ได้นำเสนอรูปแบบการกำกับกับการบริหารวิชาการของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านโนนขาม อำเภอเดชอุดม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่ามีรูปแบบการกำกับกับการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีโรงเรียนบ้านโนนขาม อำเภอเดชอุดม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 5 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องกำกับการบริหารงานวิชาการ ใน 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร คุณธรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องกำกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และรับทราบเรื่อง การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา การจัดทำรายวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องกำกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยการให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและรับทราบในเรื่อง การไปศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา การศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล การจัดหาการใช้สื่อเทคโนโลยี การจัดการเรียนการสอนโดยวิทยากรภายนอก การส่งเสริมความเป็นเลิศในด้านต่างของผู้เรียน 3) ด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องกำกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม โดยการให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและรับทราบในเรื่อง การจัดภูมิทัศน์ภายในโรงเรียน การวางแผนอาคารสถานที่ การรักษาความปลอดภัย การจัดป้ายนิเทศการ การรักษาความสะอาดห้องเรียน 4) ด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องกำกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการให้ความเห็นข้อเสนอแนะและรับทราบในเรื่อง การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน สนามกีฬา สนามเด็กเล่น การจัดแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เช่น การจัดสวนสมุนไพร สวนพฤกษศาสตร์ ต้นไม้พุดได้ ป้ายคำขวัญ การจัดทำข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 5) ด้านการจัดประกันคุณภาพภายใน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องกำกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาด้านการจัดประกันคุณภาพภายใน โดยการให้ความเห็น ข้อเสนอแนะและรับทราบในเรื่องการจัดระบบโครงสร้างองค์กรที่รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การจัดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามข้อเสนอแนะและผลการประเมินของ สมศ. การช่วยเหลือ การดำเนินงานตามแผน/โครงการ ให้บรรลุสำเร็จ รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเมื่อสิ้นปีการศึกษา และผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษาในรอบที่ผ่านมา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สถานศึกษา ควรพัฒนาและฝึกอบรมครูวิชาการให้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายงานวิชาการ เพื่อให้ครูนำไปพัฒนางานอย่างจริงจังและควรมีการสนับสนุนจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ
2. สถานศึกษาควรจัดทำแผนการนิเทศและติดตามการพัฒนาทบทวนหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง และมีการประเมินติดตามอย่างต่อเนื่อง
3. สถานศึกษาควรสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนได้มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานวิชาการ และจัดกระบวนการเรียนการสอนอย่างจริงจังและชัดเจน
4. ผู้บริหารควรกำหนดกรอบนโยบายในการพัฒนางานวิชาการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลของการบริหารงานวิชาการเชิงกลยุทธ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเห็นของผู้ปกครอง ชุมชนที่มีต่อการบริหารงานวิชาการในรูปแบบเชิงกลยุทธ์
2. ควรศึกษาวิจัยกระบวนการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เชื่อต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นโรงเรียนชุมชนแห่งการเรียนรู้
3. ควรศึกษาวิจัยกระบวนการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการสำหรับสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน